

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку
керівників та фахівців соціальної сфери

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
16 грудня 2024 року**

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №7 від 26 грудня 2024 р.)*

Рецензенти:

Фурман Анатолій Анатолійович - доктор психологічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту гуманітарних наук Національного університету "Одеська політехніка"

Пєнов Вадим Васильович - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізіології здоров'я і безпеки людини та природничої освіти Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у закладах освіти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2024. 208 с.

До збірника ввійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

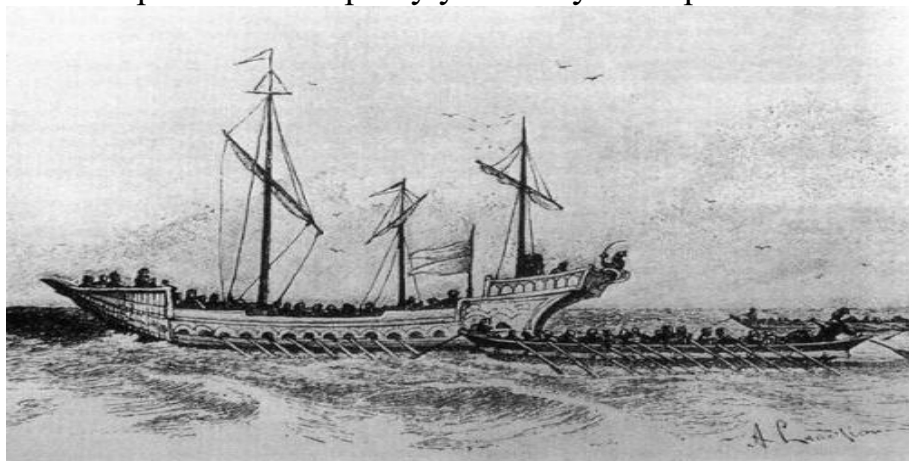
КУЧЕРУК Олег Олексійович

К ПИТАННЮ ПРО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ МОРСЬКОГО СУДНОПЛАВСТВА» В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Плюральність та універсальність освітнього процесу в нашій державі дозволяє вводити в навчальних закладах України різноманітні дисципліни, що присвячені вивченню історії становлення та специфіки розвитку певного професійного напрямку людської діяльності (історія педагогіки, історія музичного мистецтва, історія медицини тощо). Це обумовлено загальною стратегією освітнього процесу в напрямку багатостороннього та всебічного розвитку особистості, прищеплювання їй культурних надбань цивілізаційної еволюції та любові до історії виникнення та розвитку власної професії. Важливе місце в загальній сукупності специфічних історико-культурологічних дисциплін займає предмет «Історія морського судноплавства», що зазвичай впроваджується в фахових передвищих та вищих навчальних закладах України, що спеціалізуються на підготовці різноманітних фахівців цивільного морського транспорту. Унікальність цієї дисципліни базується на тому, що вона перебуває на стику історії, культурології та географії та являє собою, як загальноосвітню, так і спеціалізовану дисципліну, що присвячена особливостям зародження, розвитку та вдосконалення цивільного торгового флоту. Предмет Історія морського судноплавства, презентуючи історію мореплавства, з зародження найдавніших цивілізацій в Єгипті, Месопотамії, Індії та Китаю, через Середньовіччя та Новий час, через XIX, XX та XXI століття, намагається розкривати тонкощі суднобудування відповідних епох та описувати найяскравіші епізоди в історії відкриття нових земель, акваторій, заток, проток, річок тощо. Важливе місце в контексті вказаних знань мають біографічні дані про найбільш відомих мореплавців, як вітчизняної, та і світової історії. Також, треба зазначити, що вірним методичним підходом, в процесі викладання дисципліни, має бути гармонійний баланс розподілу уваги викладача щодо видатних мореплавців, технічних вдосконалень у суднобудівництві та географічних відкриттів відповідної епохи, що дозволяє цілісно та ґрунтовно розкривати сутнісний зміст цивілізаційних проривів, актуалізованих еволюцією морського судноплавства на певному історичному етапі. Курсанти (студенти) в результаті вивчення цієї дисципліни повинні мати уяву про мультикультурність світового історичного процесу, про циклічність, розквіт та занепад судноплавства в певних історико-географічних регіонах світу на певних історичних відрізках. К прикладу підводкою до вивчення грандіозного періоду Великих географічних відкриттів XV-XVI ст. може бути констатація щодо переваги в середньовічну добу неєвропейських народів, зокрема Арабського

халіфату та Китаю, над європейськими народами в сенсі довготривалості морських походів та техніки суднобудування. В цьому контексті дійсно прогресивними та історично важливими є перші подорожі та відкриття іспанських та португальських першопроходьців у XV-XVI ст., а згодом голландських, англійських, італійських та французьких мореплавців, що в свою чергу обумовило якісно новий революційний етап геополітичних та історико-культурних процесів, пов'язаних з подальшим розвитком глобалізації та культурної взаємодії між регіонами земної кулі. Курсанти мають відчувати подих історії, пишатися своєю приналежністю до європейської цивілізації та формувати в собі любов та повагу до майбутньої професії, що історично перебувала в авангарді глобальних соціально-економічних та політичних процесів.

Особливо значущими дидактичними елементами навчання, в зв'язку з необхідністю виховування у курсантів відчуття патріотизму та любові до вітчизняної історії, є включення в навчальний зміст дисципліни Історія морського судноплавства історичних епізодів пов'язаних з процесом зародження та розвитку вітчизняного судноплавства. Через найдавнішу історію слов'ян, героїчну козацьку добу, розбудову національного флоту під час Національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. до курсантів повинна бути донесена думка про автентичність, самобутність та героїчність вітчизняної історії судноплавства. Особливо цікавим в зазначеному контексті буде розкриття історичних подробиць військових походів козаків під проводом Петра Конашевича-Сагайдачного проти Кримського ханства та Османської імперії у першій половині XVII ст. Не менш вагоме, а й акцентовано велике значення має лекційна розповідь про сучасних українських героїв, які приймали та приймають участь в морських баталіях проти агресора, після повномасштабного вторгнення в Україну у лютому 2024 р.

(на стародавньому зображенні козаки штурмують турецьку галеру)

Серед проблем стосовно розробки лекційного матеріалу з дисципліни Історія морського судноплавства слід в першу чергу вказати на невелику кількість українського авторського навчального контенту з цієї

дисципліни. Також треба звернути увагу на певну інформаційну диспропорцію в наявних інформаційних джерелах, в яких більше розкривається саме військова історія морського судноплавства в той час як історія цивільного торгового флоту представлена та розкрита в меншій мірі. В вітчизняній історіографії, стосовно зазначеного питання, також зберігається вказана тенденція. Безумовно це обумовлено й своєрідною специфікою історії цивільного флоту в тому сенсі, що ця галузь відокремлюється від військової і починає самостійно розвиватися в тому числі і в освітньому сенсі, ближче до XIX ст. Мова йде про розбудову суто цивільного флоту і підготовку суто цивільних офіцерських морських кадрів. Втім, торгівельний флот існував на протязі всієї цивілізаційної історії (хоча і був тісним чином пов'язаний з військовим) і слід підкреслити, що дослідження його минулого потребує нагальної уваги з боку професійних науковців особливо у вітчизняному історіографічному просторі.

Тим не менш, певний україномовний матеріал є в наявності і дає можливість розкривати питання дисципліни Історія морського судноплавства на відносно належному рівні. Зокрема, в першу чергу мова йде про праці О. Безлуцької «Історія мореплавства» [1], «Словник-довідник з історії мореплавства» та «Географія судноплавства», але треба сказати, що ці підручники вийшли невеликою кількістю примірників, що не дає можливість забезпечити ними в повній мірі морські навчальні заклади нашої держави. Також можна вказати на праці Н. Рижевої [5], Л. Петринка [4], М. Влаха [2], І. Гриценка [3] та В. Саричева [6]. В вказаних роботах приділяється вагома увага історії суднобудування на теренах України в різні історичні періоди, але знову зазначимо, що актуальними залишаються україномовні праці з історії цивільного (наука та відкриття, торгівля, пасажироперевезення) та торгівельного флоту, що мало вплив на зникнення «білих плям» на світовій мапі, й власне на сам процес вдосконалення цієї мапи за рахунок нових відкриттів і досліджень та й в решті решт на всесвітні історико-культурні та економічні трансформації, що змінювали глобальну цивілізацію, штовхаючи її до нових історичних реалій.

Список використаних джерел:

1. Безлуцька О. Історія мореплавства. Херсон: ХДМА, 2017. 363 с.
2. Влах М. Історія Географії. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 338 с.
3. Гриценко І. Український Державний Флот в 1917-1919 рр.: історія його становлення, військово-політичної боротьби та занепаду. Київ: Видавець Олег Філюк, 2015. 232 с.
4. Петринка Л., Зінкевич М. Великі та унікальні географічні відкриття. Київ: Астон, 2020. 232 с.
5. Рижева Н. Історія суднобудування на теренах України (від давніх до новітніх часів). Київ: ПП Сергійчук М. І., 2008. 476 с.

6. Саричев В. Три століття козацького флоту. Запоріжжя: Кераміст, 2015. 136 с.

ЛЕОНОВА Вероніка Іванівна

ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ

Організація соціально-педагогічного тренінгу - допомогти майбутнім фахівцям соціономічної сфери розвинути відповідні якості, що характеризують компоненти професійної компетентності, допомогти усвідомити та реалізувати внутрішні можливості їхнього саморозвитку, водночас зруйнувавши усталені стереотипи мислення та поведінки; сприяти досягненню високих рівнів розвитку професійної компетентності, самоактуалізації; навчити майбутніх спеціалістів розробляти соціально-педагогічні тренінги, а також проводити їх з метою підвищення ефективності та якості роботи в системі соціальної освіти.

Тренінг - спеціальний тренувальний режим, тренування. Тренінг являє собою динамічну форму навчання, в ході якої відбувається активне засвоєння знань, умінь та навичок, яке відповідає умовам сучасного життя. Можливості тренінгу (діагностика, навчання, розвиток) все більше привертають увагу педагогів, психологів, соціальних працівників, психотерапевтів, менеджерів, керівного персоналу, спеціалістів кадрових служб. Наразі термін «тренінг» використовується для позначення широкого кола методик, які базуються на різноманітних теоретичних принципах. Єдиної класифікації поняття не існує. Виділяють тренінги, спрямовані на розвиток 5 навичок саморегуляції, комунікативні тренінги, тренінгові підходи, що стимулюють особистісний ріст, навчальні тренінги.

Соціально-педагогічний тренінг - це особлива форма групової роботи зі своїми можливостями, обмеженнями, правилами і проблемами. Він навчає новим навичкам, допомагає соціалізації особистості. Його особливість у тому, що навчає займати активну позицію, а засвоєння навичок відбувається в процесі переживання, особистого досвіду поведінки, відчуття, діяння. Соціально-педагогічний тренінг - це форма активного соціального навчання, яка дозволяє людині самоформувати навички й уміння в побудові продуктивних психологічних та соціальних міжособистісних відносин, аналізувати соціально-психологічні ситуації зі своєї точки зору і позиції партнера, розвивати в собі здібності пізнання і розуміння себе й інших у процесі спілкування. Він приваблює учасників атмосферою довіри, конфіденційності, ігровим характером, індивідуальною та груповою рефлексією, партнерством учасників тренінгу, постійним зворотнім зв'язком та ін. Велика кількість методичних прийомів тренінгової форми навчання (міні-

штучного інтелекту під час проєктування вибіркового навчальних дисциплін	
КАЛЮЖНА Юлія Іванівна Інноваційні підходи до викладання політології: досвід проєктного навчання	53
КИНСЬКА Поліна Петрівна Особливості використання сучасних методів навчання при підготовці фахівців з фізичного виховання	56
КОВИЛІНА Вероніка Геннадіївна Transforming education through distance learning approaches	59
КОЛБІНА Людмила Анатоліївна Формування ціннісного ставлення молодших школярів у процесі спілкування в інклюзивному освітньому середовищі	62
КОРГУН Лариса Миколаївна Професійна підготовка здобувачів з особливими освітніми потребами в закладах вищої освіти України	65
КОСТЯШКІН Іван Олександрович Сучасні форми та методи навчання при викладанні курсу «Земельне право»	70
КРАВЕЦЬ Ірина Михайлівна Цінність здобуття вищої освіти, її особливості та сучасні виклики	72
КРИМОВА Наталія Олексіївна Reflective environment as a basis for the implementation of innovative teaching methods in higher education institutions	75
КУЧЕРУК Олег Олексійович К питанню про викладання дисципліни «Історія морського судноплавства» в навчальних закладах України	79
ЛЕОНОВА Вероніка Іванівна Організація соціально-педагогічного тренінгу	82
ЛИСИЧЕНКО Микола Леонідович Зміна навчальних планів підготовки фахівців з енергетичних спеціальностей	84
ЛИТВИНЕНКО Ірина Леонідівна До питання про поняття конституційного права України як галузі права та освітнього компонента	86
МЕЛЬНИЧЕНКО Марина Василівна, МЕЛЬНИЧЕНКО Віталій Григорович Стосовно учбового репертуару здобувачів-піаністів бакалаврату	89
МУЛИК Катерина Олександрівна Психолого-педагогічні аспекти іншомовної підготовки майбутніх соціальних працівників у закладах вищої освіти	95
НЕПОМНЯЩА Ірина Миколаївна Інноваційні технології як	99